

B. Praksis efter gældende regler om førtidig folkepension.

Efter de gældende regler kan dispensationsbestemmelsen i folkepensionslovens § 2, stk. 2, anvendes på følgende grupper:

- 1) mænd mellem 60 og 67 år,
- 2) enlige kvinder mellem 60 og 62 år og
- 3) gifte kvinder mellem 60 og 67 år.

I praksis tilkendes førtidig folkepension af rent lægelige grunde, men i nogle tilfælde også i rent sociale sager. Sager rejst af kombineret lægelige og sociale årsager er de hyppigste.

Efter en lovændring i 1967 er praksis vedrørende fortolkningen af »særlige omstændigheder« i folkepensionslovens § 2, stk. 2, lempet således, at der er mulighed for at ansøgninger fra personer, der er blevet arbejdsløse på grund af rationalisering, produktionsindskrænkninger m. v., også kan imødekommes, jfr. nævnte betænkning nr. 755/1976, side 26-27. Mens der således er mulighed for at tilkende pension på et rent socialt grundlag enten i form af førtidig folkepension til personer over 60 år eller i form af enkepension til enker og andre enlige kvinder mellem 50 og 60 år, er der ikke adgang til at yde pension på rent socialt grundlag til andre personer under 60 år end enlige kvinder.

C. Lovforslagets indhold.

Ved lovforslaget skabes som nævnt mulighed for at tilkende førtidig folkepension til personer mellem 55 og 60 år i tilfælde, hvor en ansøgning er begrundet alene i socialt og arbejdsmarkeds-mæssigt betonedede forhold.

For at kunne udskille tilfældene af denne art fra de lægeligt begrundede ansøgninger må der anvendes et *selvstændigt socialt kriterium*.

Følgende forhold må tillægges væsentlig betydning som momenter, der må indgå i det rent sociale kriterium:

Ansøgerens alder, idet det i praksis har vist sig, at der er en klar sammenhæng mellem alderen og de beskæftigelsesmæssige problemers opståen. En lavere tilgangsalder end 55 år vil dog efter regeringens opfattelse ikke være rimelig.

Tilkendelse af pension efter et socialt kriterium forudsætter en konstatering af, at pågældende ikke for tiden kan genplaceres på arbejdsmarkedet. Det sociale udvalg og revaliderings- og pensionsnævnene må derfor samarbejde med arbejdsformidlingen. *Det må være en betingelse, at der i enhver sag foreligger en udtalelse fra arbejdsformidlingen, inden nævnet træffer afgørelse i pensions sagen.* Ligeledes må der for pensions-

tilkendelse være foretaget en vurdering af, om omskoling eller anden erhvervs-mæssig optræning kan give ansøgeren en rimelig mulighed for at vende tilbage til et erhverv.

I øvrigt må de i socialministeriets cirkulære af 27. februar 1976 fastsatte regler for behandling af sager om førtidspension i kommunerne, socialcentre og revaliderings- og pensionsnævnene ligeledes følges i disse nye sager om tilkendelse af førtidig folkepension.

Beskæftigelsessituationen både på lokalt plan og i landet som helhed spiller en rolle ved bedømmelsen. Hvis mulighederne for genplacering kan påregnes bedret i løbet af forholdsvis kort tid - f. eks. ½ år - er det rimeligt at tage hensyn hertil, således at pensions sagen sættes i bero, og der henvises til andre former for hjælp, f. eks. efter bistandsloven.

Endelig er det tanken, at principperne for kontanthjælp i bistandsloven, hvorefter også ægtefællen skal have udnyttet sine indtægtsmuligheder overføres til det sociale kriterium for tillægelse af førtidig folkepension til personer i aldersgruppen 55-60 år, således at pensionsansøgning afslås, hvis ægtefællens indkomst skønnes at udgøre et passende forsørgelsesgrundlag. Ved afgørelsen heraf kan der foretages en sammenligning med normale arbejdsindtægter.

Tilkendelse af pension efter det sociale kriterium forudsætter en ansøgning fra vedkommende. Der stilles således ikke forslag om at udvide bestemmelsen i lovens § 18, stk. 4, hvorefter det sociale udvalg kan rejse sag om pension på grund af svigtende helbred, selvom vedkommende ikke selv søger pension.

Revaliderings- og pensionsnævnet kan således ikke uden samtykke fra ansøgeren tilkende førtidig folkepension til personer mellem 55 og 60 år, der har søgt om invalidepension, jfr. den under § 2, nr. 3, foreslåede ændring af invalidepensionslovens § 16, stk. 2.

Det er hensigten, at pensionstildelingen gøres *tidsbegrænset* til f. eks. 2 år ad gangen, og at kommunerne får pligt til løbende at forsøge at genetablere kontakten til arbejdsmarkedet. Hvis den sociale opfølgning ikke resulterer i genplacering, skal spørgsmål om en varig pensionsret tages op efter det fyldte 60. år.

Med henblik på at indhente erfaringer om behovet for en udvidet førtidspensionsordning og hensigtsmæssigheden af de valgte kriterier foreslås ordningen etableret som en tidsbegrænset forsøgsordning, således at ordningen tages op til revision i folketingsåret 1981-82.